

Utlåtande 2005:171 RIV (Dnr 322-479/2005, 322-486/2005, 322-522/2005, 322-1904/2005)

Åtgärder för att motverka mobbning och annan kränkande behandling

Motion av Mikael Söderlund (m) (2005:3)

Införande av en antimobbningspolicy

Motion av Nina Ekelund och Fredrik Wallén (båda kd) (2005:6)

Mobbning är oacceptabelt – inför en policy mot mobbning och annan kränkande behandling

Skrivelse av Jan Björklund och Lotta Edholm (båda fp)

Gemensam policy för skolornas arbete mot alla former av kränkande behandling

Hemställan från Hägerstens stadsdelsnämnd

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Motion (2005:3) av Mikael Söderlund (m) avslås.
2. Motion (2005:6) av Nina Ekelund och Fredrik Wallén (båda kd) avslås.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande

1. Skrivelsen av Jan Björklund och Lotta Edholm (båda fp) avslås.
2. Hemställan från Hägerstens stadsdelsnämnd avslås.

Föredragande borgarrådet Erik Nilsson anför följande.

Ärendet

I motion 2005:3, *bilaga 2*, föreslår Mikael Söderlund (m) att utbildningsnämnden ges i uppdrag att utarbeta en handlingsplan för trygghet och studiero i Stockholms skolor. En stadsövergripande handlingsplan bör utformas i samråd med föräldrar, elever, lärare och skolledning i enlighet med intentioner och förslag i motionen. Vidare föreslår motionären att skolorna utformar egna handlingsplaner utifrån i motionen angivna områden. Utvärdering av stadens och skolornas handlingsplaner är viktigt och motionären lämnar förslag på en åtgärdsstrappa med förslag till möjliga åtgärder.

Avslutningsvis skriver motionären att staden bör hjälpa skolorna i arbetet att motarbeta mobbning och annan kränkande behandling. Utbildningsnämnden föreslås få i uppdrag att bilda nätverk, skapa idébanker och fortbilda elever, föräldrar och personal.

I motion 2005:6, *bilaga 3*, föreslår Nina Ekelund och Fredrik Wallén (båda kd) att berörda förvaltningar ges i uppdrag att återkomma med förslag på hur en antimobbningsspolicy ska se ut. Motionärerna menar att den senast antagna skolplanen och strategi för elevhälsa inte tillgodoser de behov som rör dessa frågor utan att det behövs en särskild policy. Detta för att kampen mot mobbning ska tas på allvar och Stockholms stads ambitioner och nolltolerans mot mobbning ska tydliggöras.

I skrivelse (den 9 februari 2005) ”*Mobbning är oacceptabelt – inför en policy mot mobbning och annan kränkande behandling*”, *bilaga 4*, av Jan Björklund och Lotta Edholm (båda fp), föreslås att en särskild policy mot mobbning och annan kränkande behandling genast ska införas. Skälet är att ”den senast antagna Skolplanen och Strategin för elevhälsa inte tillgodoser de krav som kan ställas på en för staden gemensam policy i dessa frågor”.

I hemställan från Hägerstens stadsdelsnämnd föreslås att kommunstyrelsen skall införa en policy mot mobbning och annan kränkande behandling.

Remisser

Motion 2005:3 och 2005:6 samt skrivelse av Jan Björklund och Lotta Edholm (båda fp) har remitterats till Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, utbildningsnämnden samt stadsledningskontoret.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd är övervägande positiv till motionärernas förslag men vill påpeka att det till stora delar är åtgärder som redan finns/har prövats.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att det inte finns behov av en för staden gemensam antimobbningspolicy. Samtliga skolenheter i Skärholmen har utarbetat en handlingsplan mot mobbning och en gemensam värdegrund för elever, personal och föräldrar.

Kungsholmens stadsdelsnämnd är inte avvisande till tanken kring ett gemensamt program för att tackla de aktuella frågorna.

Utbildningsnämnden anser att såväl nationella som lokala styrdokument tydligt ger skolan i uppdrag att aktivt verka mot mobbning och annan kränkande behandling. Skollag, läroplaner, Skolverkets råd och anvisningar tillsammans med stadens skolplan och den nyligen antagna strategin för elevhälsa torde med tillägg av det stödmaterial som utbildningsförvaltningen påbörjat arbetet med vara ett tillräckligt underlag för skolan i dess arbete med värdegrunden.

Stadsledningskontoret anser att styrdokumentet Skolplan för Stockholms stad och Strategi för elevhälsa väl tillgodoser stadens behov av styrning på det aktuella området. Kontoret anser vidare att vilka åtgärder och insatser som behöver användas bäst hanteras på lokal nivå, dvs. av skolan. En detaljreglerande policy skulle inte bättre nå målet. Förutom ovan nämnda styrdokument regleras skolornas skyldighet att motverka mobbning och annan kränkande behandling i flera lagar och förordningar som t.ex. skollagen, läroplanen och arbetsmiljölagen.

Hemställan från Hägerstens stadsdelsnämnd har inte remitterats med hänvisning till att motion 2005:3 och 2005:6 samt skrivelse av Jan Björklund och Lotta Edholm (båda fp) med liknande innehåll remitterats strax innan hemställan inkom.

Mina synpunkter

Det är naturligtvis av högsta prioritet att skolorna arbetar med åtgärder mot mobbning och annan kränkande behandling. Alla former av kränkande behandling är oacceptabla. Om eleverna inte känner trygghet i skolan finns ingen möjlighet till den kunskapsutveckling och harmoniska utveckling som är läroplanens och skolans syfte. Alla torde vara överens om målet, det vi diskuterar här är medlen. Frågan är alltså om ett nytt styrdokument för skolan skulle medföra att mobbningen på stadens skolor minskade.

Under hösten 2004 antog kommunfullmäktige en ny skolplan för Stockholms stad samt en elevhälsostategi. Av strategin framgår att skolan ska arbeta aktivt för att eleverna inte ska utsättas för våld, mobbning och kränkande behandling.

I grundskolans och gymnasieskolans läroplaner framgår att det är rektors ansvar att det utformas ett handlingsprogram för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling.

Dagens skola är målstyrd och utifrån de uppsatta målen skall skolorna forma sin verksamhet. De styrdokument som staden har infört, tillsammans med de statliga styrdokument som finns, ger bra verktyg för skolorna för att arbeta mot mobbning. Stadens dokument ska ges tid att verka och utvärderas innan ytterligare slutsatser dras och eventuella nya styrdokument införs.

Skolan ska förbereda unga för vuxenlivet. I detta ska enligt läroplanen arbetet med värdegrunden vara framträdande. Hit hör målen om att främja jämställdhet, ge stöd för de unga att utveckla självtillit, självkänsla, empati, respekt för olikhet och att inte kränka andra osv. Ett strukturerat och medvetet arbete med detta är viktigt för att bland annat motverka mobbning.

Det finns många olika sätt att arbeta med mobbningsfrågan och kommunfullmäktige skall inte besluta om att någon enskild modell skall gälla för alla skolor. Det är dock önskvärt att det genomförs mer forskning inom olika metoder som kan användas i mobbningsförebyggande arbete. Det är också viktigt att skolorna tar till sig och använder sig av den forskning som finns på området.

Det är viktigt att staden följer upp hur arbetet med elevhälsostategin och skolplanen fortlöper. I det kvalitetssystem som kommunfullmäktige kommer att besluta om under hösten 2005 kommer uppföljningen av kommunfullmäktiges antagna dokument vara utgångspunkten.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Lotta Edholm* (fp) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. avslå föredragande borgarråds förslag till beslut
2. bifalla motion 2005:3 av Mikael Söderlund (m) och motion 2005:6 av Nina Ekelund och Fredrik Wallén (båda kd)
3. bifalla skrivelsen av Jan Björklund och Lotta Edholm (båda fp)

4. uppdra åt kommunstyrelsen att återkomma med ett förslag om policy mot mobbning och annan kränkande behandling, samt
5. därutöver anföra följande.

Mobbning är ett av de värsta uttrycken för bristande respekt för andra människor. Hela skolväsendet, från lärare och elever till ansvariga skolpolitiker, måste tydligt markera att mobbning aldrig kommer att accepteras.

Stadens revisorer har under flera år pekat på behovet av en för staden gemensam policy för skolornas arbete mot alla former av kränkande behandling, eftersom de nuvarande Skolplanen och Strategin för elevhälsa inte tillgodoser de krav som kan ställas på en sådan policy. En sådan policy utarbetades av den borgerliga majoriteten, men avslogs av socialdemokraterna efter valet.

Det är oacceptabelt att inte lyssna på revisorernas kritik och utarbeta en stadsövergripande policy mot kränkande behandling. Tusentals barn mobbas i Stockholms skolor varje år samtidigt som vi vet att mobbning och annan kränkande behandling kan bekämpas mer effektivt än vad som sker idag. Men då räcker det inte att som socialdemokraterna nöja sig med otydliga formuleringar i skolplanen.

I våra grannländer Norge och Island har de borgerliga regeringarna startat forskningsbaserade åtgärdsprogram som på kort tid minskat mobbningen med upp till 50 procent. I vår grannkommun Sollentuna pågår nu ett ambitiöst arbete med att genom liknande metoder främja trygghet och arbetsro i skolan. Stockholm borde följa deras exempel och inte som socialdemokraterna nöjer sig med vackra ord och otydliga planer.

I policyn ska det tydligt framgå att alla skolor ska ha fungerande åtgärdsprogram mot mobbning med stegvis upptrappade åtgärder som en tydlig reaktion från vuxenvärlden. Programmet ska baseras på vedertagen forskning på området och ska utvärderas kontinuerligt. De mest framgångsrika arbetssätten ska spridas till andra skolor i staden.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Motion (2005:3) av Mikael Söderlund (m) avslås.
2. Motion (2005:6) av Nina Ekelund och Fredrik Wallén båda (kd) avslås.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande

1. Skrivelsen av Jan Björklund och Lotta Edholm (båda fp) avslås.
2. Hemställan från Hägerstens stadsdelsnämnd avslås.

Stockholm den 21 september 2005

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Erik Nilsson

Kerstin Tillkvist

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin, Sten Nordin, Kristina Alvendal* och *Peter Lundén-Welden* (alla m) och *Lotta Edholm* och *Ulf Fridebäck* (båda fp) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

I motion 2005:3, *bilaga 2*, föreslår Mikael Söderlund (m) att utbildningsnämnden ges i uppdrag att utarbeta en handlingsplan för trygghet och studiero i Stockholms skolor. En stadsövergripande handlingsplan bör utformas i samråd med föräldrar, elever, lärare och skolledning i enlighet med intentioner och förslag i motionen. Vidare föreslår motionären att skolorna utformar egna handlingsplaner utifrån i motionen angivna områden. Utvärdering av stadens och skolornas handlingsplaner är viktigt och motionären lämnar förslag på en åtgärdsstrappa med förslag till möjliga åtgärder.

Avslutningsvis skriver motionären att staden bör hjälpa skolorna i arbetet att motarbeta mobbning och annan kränkande behandling. Utbildningsnämnden föreslås få i uppdrag att bilda nätverk, skapa idébanker och fortbilda elever, föräldrar och personal.

I motion 2005:6, *bilaga 3*, föreslår Nina Ekelund och Fredrik Wallén (båda kd) att berörda förvaltningar ges i uppdrag att återkomma med förslag på hur en antimobbningsspolicy ska se ut. Motionärerna menar att den senast antagna skolplanen och strategi för elevhälsa inte tillgodoser de behov som rör dessa frågor utan att det behövs en särskild policy. Detta för att kampen mot mobbning ska tas på allvar och Stockholms stads ambitioner och nolltolerans mot mobbning ska tydliggöras.

I skrivelse (den 9 februari 2005) om "*Mobbning är oacceptabelt – inför en policy mot mobbning och annan kränkande behandling*", *bilaga 4*, av Jan Björklund och Lotta Edholm (båda fp), föreslås att en särskild policy mot mobbning och annan kränkande behandling genast ska införas. Skälet är att "den senast antagna Skolplanen och Strategin för elevhälsa inte tillgodoser de krav som kan ställas på en för staden gemensam policy i dessa frågor".

Hägerstens stadsdelsnämnd beslutade den 14 april 2005 att hemställa hos kommunstyrelsen med krav på att införa en för staden gemensam policy för skolornas arbete mot alla former av kränkande behandling, samt därutöver anför följande.

Revisionskontorets rapport visar att mellan fem och tio procent av eleverna känner sig otrygga i skolan och att andelen som ofta eller ibland är rädda för att gå till skolan är stor. Detta är naturligtvis oacceptabelt. Ingen ska behöva vara rädd för att gå till skolan. Alla instanser inom skolväsendet, från lärare och föräldrar till ansvariga politiker, måste tydligt visa att mobbning och trakasserier aldrig kommer att accepteras.

Vi delar därför revisorernas slutsats att det behövs en för staden gemensam policy för skolornas arbete mot alla former av kränkande behandling. Kommunstyrelsen måste ta revisorernas rapport på allvar och genast införa en policy mot mobbning och annan kränkande behandling.

REMISSER

Motion 2005:3 och 2005:6 samt skrivelse av Jan Björklund och Lotta Edholm (båda fp) har remitterats till Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, utbildningsnämnden samt stadsledningskontoret.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade den 7 april 2005 att som svar på remisserna överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Ulf Segander m.fl. (m)*, *Anna Eklund m.fl. (fp)* och *Ewa Samuelsson (kd)*, bilaga 1.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 mars 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar till fullo motionärernas uppfattning om att mobbning och kränkande behandling är oacceptabelt och ska motverkas på alla tillgängliga sätt. Detta såväl i skolans värld som i vuxenvärlden. I vuxenvärlden finns det lagar och förordningar som är till för att skydda alla från mobbning och kränkande behandling. I skolan finns sedan länge policys, handlingsplaner och mobbningsteam som med kraft ska ta itu med alla tecken på mobbning och annan kränkande behandling. Oavsett detta finns det mobbning och kränkande behandling både i skolan och i vuxenvärlden.

Förvaltningens uppfattning är att det är i det mycket svårt att få bort all mobbning/kränkande behandling och samtidigt kan målet aldrig sättas lägre än att all mobbning och all kränkande behandling ska försvinna i skolan såväl som i vuxenvärlden. Lyckas vi inte med att få bort dessa företeelser i vuxenvärlden kommer vi inte heller lyckas med det i skolan. En första viktig fråga att ställa är därför hur vi arbetar exempelvis på arbetsplatser med detta. Har vi i vuxenvärlden lyckats med att få bort all mobbning/kränkande behandling? Minskar mobbningen där eller ökar den?

Stadsdelens skolor arbetar med mobbning och kränkande behandling på ett strukturerat och målmedvetet sätt. Det finns naturligtvis handlingsplaner och antimobbningsgrupper som träder i kraft så fort man befärrar mobbning eller annan kränkande behandling. Vidare arbetar stadsdelens skolor sedan flera år med det som kallas för "Livskunskap" och/eller "Charlie" som är program för trygghetsskapande

åtgärder. Vidare arbetar alla skolor efter "Monroes" (framgångsrik rektor i Harlem) doktrin om nolltolerans bl.a. när det gäller våld.

Trots det genomtänkta och strukturerade arbetssättet är förvaltningens uppfattning att mobbning kan förekomma i stadsdelens skolor. Det är oacceptabelt och ska alltid åtgärdas med all kraft när det framkommer. En andra viktig fråga att ställa är om mobbning och kränkande behandling är företeelser som ökar eller som minskar i stadsdelens skolor?

Det som framkommer i revisionsrapporten "Mobbning och annan kränkande behandling i Stockholm skolor" oroar. Enligt förvaltningens uppfattning är det ytterst oroväckande att "många elever svarar att vuxna i skolan inte märker om elever behandlar varandra illa". Det finns också andra rapporter som visar tecken på att elevers ohälsa ökar och mobbning och kränkande behandling är viktiga faktorer när det gäller elevhälsa. Det finns alltså tecken som pekar åt att mobbning ökar trots att ett strukturerat och målmedvetet arbete redan bedrivs.

Motionärerna lämnar förslag på olika strukturella åtgärder för att komma tillrätta med mobbning och kränkande särbehandling. I motionen från (kd) föreslås en antimobbningsspolicy och i motionen från Mikael Söderlund (m) föreslås bl.a. en övergripande handlingsplan, lokala handlingsplaner på varje skola, förslag till åtgärdstrappa, vikten av att brott beivras samt ett uppdrag till utbildningsförvaltningen att bilda nätverk, skapa idébanker och fortbilda personal, föräldrar och elever. När det gäller förslag till åtgärdstrappa föreslår motionären att om en elev uppträder olämpligt och en beslutande elevvårdskonferens inte lyckas och därefter skolan och vårdnadshavare tillsammans inte lyckas få eleven att bättra sig ska skolan anmäla detta till utbildningsnämnden som ska besluta om vidare åtgärder. Förvaltningen anser att detta i stället ska anmälas till stadsdelsnämnden, som ansvaret för grundskolan och att det är stadsdelsnämnden som ska besluta om vidare åtgärder.

Förvaltningen är övervägande positiv till motionärernas förslag men vill påpeka att det till stora delar är åtgärder som redan finns/har prövats.

Förvaltningens uppfattning är att det som är helt avgörande för om mobbning och kränkande behandling ska kunna minska och helst helt försvinna är hur väl man lyckas *få alla* att ta ett *aktivt ansvar* för att motverka mobbning och kränkande behandling. Det skulle innebära att så fort någon, oavsett om det är elev, personal eller förälder, ser tecken till mobbning protesterar man kraftfullt mot detta och för kunskapen om att mobbning/kränkande behandling pågår vidare till de som har ansvaret. I dag fungerar detta enbart i begränsad omfattning och om utvecklingen ska gå åt det positiva hållet måste den omfattningen öka kraftigt.

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade den 19 maj 2005 att som svar på remisserna överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Mikael Nordstedt (kd), Jan Jönsson (fp), Bibbi Lagerqvist (m), bilaga 1.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 april 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Att förebygga mobbning är ett ansvar som ligger på varje skola. Samtliga skolenheter i Skärholmen har utarbetat en handlingsplan mot mobbning och en gemensam värdegrund för elever, personal och föräldrar. Skolledarna i Skärholmen anser att de i sina handlingsplaner mot mobbning och annan kränkande behandling tillgodoser revisionskontorets intentioner och att man är väl medveten om skolans uppdrag i frågan. Skolan har ett demokratiuppdrag och stadsdelens rektorer tar sitt ansvar för att alla är delaktiga i värdegrundsarbetet och att arbetet kontinuerligt följs upp och utvärderas. Förvaltningen anser således inte att det finns behov av en för staden gemensam antimobbningsspolicy.

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade den 7 april 2005 att som svar på remisserna överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av *Jari Visshed m.fl. (s)*, *Mats G Nilsson m.fl. (m)*, *Didar Samaletdin m.fl. (fp)*, *Birgitta Waller (mp)*, *Reijo Kittilä (v)* och *Andrew Netzell (kd)*, bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Mats G Nilsson m.fl. (m)* och *Andrew Netzell (kd)*, bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Didar Samaletdin m.fl. (fp)*, bilaga 1.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 mars 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Liksom vid tidigare remissförfarande 2003 har skolorna i stadsdelen har givits möjlighet att inkomma med synpunkter på behovet av en gemensam policy. Ingen skola är avvisande till tanken kring ett gemensamt program för att tackla de aktuella frågorna. Varje skola inom stadsdelsområdet har en utarbetad plan för att mobbning och annan kränkande behandling som mycket väl kan anpassas till ett gemensamt dokument för staden.

Förutom några synpunkter ansåg förvaltningen att 2003 års förslag till policy var väl genomarbetad och att de redovisade punkterna gav en bra plattform för en gemensam policy mot mobbning och annan kränkande behandling. Vad som då framkom av vårt svar var att det måste framgå att ett förslag till policy förankras i elev- och föräldraled på den lokala skolan. Detta för att nå effekt vad gäller förståelse för framtagna handlingsplan och motivation för ett genomförande. Vad som också

påtalades var vikten av att för var och en på skolan uppmärksamma och ”slå larm” vid minsta antydning till mobbning eller annan kränkande behandling. Det påpekades vidare vikten av att hålla en framtagna handlingsplan ”levande” på alla nivåer inom skolan. Handlingsplanen hålls då alltid aktuell och tydlig samt kan revideras vid behov. Risken är annars stor att en handlingsplan hamnar i en bokhylla och ”samlar damm”.

Skolverket har tillsammans Myndigheten för skolutveckling arbetat fram en skrift med allmänna råd och kommentarer som beskriver arbetet med att motverka alla former av kränkande behandling, SKOLFS 2004:19. Skriften berör områden som

- det förebyggande arbetet
- arbetet med att upptäcka, utreda och åtgärda kränkande behandling
- skolors handlingsprogram mot kränkande behandling

Skriften bör utgöra ett komplement i den fortsatta hanteringen inför en gemensam handlingsplan och policy.

Utbildningsnämnden beslutade den 17 mars 2005 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen samt därutöver anföra följande.

Under hösten 2004 antog kommunfullmäktige en ny skolplan för Stockholms stad samt en elevhälsostrategi. Revisorerna har genomfört sin granskning innan dessa dokument har hunnit implementerats i skolorna. Det är naturligtvis av högsta prioritet att skolorna arbetar kring mobbning och annan kränkande behandling. För att ytterligare uppmärksamma frågan uppdrar vi åt förvaltningen att anordna ett rådslag på temat.

Reservation anfördes av *Jan Björklund m fl (fp)*, *Mikael Söderlund m fl (m)* och *Nina Ekelund (kd)*, bilaga 1.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 mars 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Under den tid som barn och ungdomar tillbringar i skolan skall de skaffa sig många kunskaper och färdigheter, utveckla förmågan till självständigt arbete och samtidigt lära sig ta initiativ och ansvar. Skolan skall erbjuda trygghet och ge möjlighet till en god social gemenskap för alla. Ingen skall behöva vara rädd för att gå till skolan. De nationella styrdokumenterna är mycket tydliga vad gäller skolans uppdrag i förmedlingen av vår gemensamma värdegrund. Ett av skolans viktigaste uppdrag är att aktivt arbeta mot mobbning, rasism, sexuella trakasserier och andra kränkningar.

Skolans skyldighet att motverka kränkande behandling regleras i flera lagar och förordningar. I skolförfattningarna, läroplanerna och arbetsmiljölagen, i vissa fall kan även socialtjänstlagen och brottbalken behöva tillämpas. En viktig grund är FN:s

barnkonvention som talar om rätten till liv och utveckling, inflytande och möjligheten att göra sin röst hörd. I artikel 19 klargörs att staten har skyldighet att skydda barn mot alla former av fysiska, psykiska och sexuella övergrepp.

I skollagens portalparagraf beskrivs det demokratiska uppdraget:

”Verksamheten i skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan skall främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt skall den som verkar inom skolan

1. främja jämställdhet mellan könen samt
2. aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden”

I läroplanerna Lpfö, Lpo 94 och Lpf 94 fastslås de värden som förskolan och skolan skall förmedla: ”Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta.” Det finns dessutom andra konkreta mål och riktlinjer för skolans verksamhet som har betydelse för arbetet mot kränkande behandling; mål och riktlinjer som rör normer och värden och att intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser. Andra viktiga mål för skolan som kommer till uttryck i läroplanerna handlar om att skapa en god lärmiljö och om elevernas rätt till inflytande.

I Lpo 94 och Lpf 94 uttrycks dessutom rektors särskilda ansvar för:

”...att upprätta, genomföra, följa upp och utvärdera skolans handlingsplan för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbning och rasistiska beteenden bland elever och anställda.”

Skolverket har utarbetat ett omfattande stödmaterial för skolorna i det konkreta arbetet mot mobbning. Trycksakerna ”Olikas lika värde – stödmaterial och vägledning för ett arbete mot mobbning och kränkande behandling”, ”Kränk mig inte” samt ”Allmänna råd och kommentarer. För arbetet med att motverka alla former av kränkande behandling” är några exempel.

Även de lokala styrdokumenterna är tydliga i skolans uppdrag. I Stockholms stads skolplan beskrivs detta uppdrag: ”Eleven har rätt att gå till skolan med glädje och känna ett välbefinnande i att få möjlighet att tillägna sig kunskaper. Alla i skolan måste därför arbeta förebyggande för att skapa en god arbetsmiljö. Problem som mobbning, skolk, kränkande behandling etc. är symtom på ohälsa. Vi kan inte nöja oss med att endast ta tag i problemen när de uppstår utan alla i skolan måste ta ansvar för att arbeta aktivt förebyggande för att skapa en god miljö.”

Den nyligen antagna strategin för elevhälsa konkretiserar vad som förväntas av stadens skolor i arbetet mot mobbning och kränkande behandling. ”Elevhälsa handlar om att främja hälsa hos alla elever men ha fokus på elever som är i behov av särskilt stöd. I det individuellt inriktade arbetet bör arbetet inom elevhälsa ha ett särskilt ansvar för att med tidiga insatser undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. Elevhälsa omfattar arbete med att stödja barn och ungdomar i deras känslomässiga och sociala utveckling, att stärka deras självkänsla och ge möjlighet till goda relationer.” Elevhälsostrategin är indelad i sex olika kvalitetsområden. För varje

område anges ett antal olika beskrivningar på vad som är viktigt sett ur ett elevperspektiv. Områdena är: hälsofrämjande, arbetsmiljö, elever i behov av särskilt stöd, samverkan, kompetensutveckling samt elevhälsans yrkesgrupper. Kvalitetsområden och kriterier är beskrivna i ett övergripande perspektiv. Utifrån varje skolas specifika situation och verksamhet skall den enskilda skolan beskriva sitt arbete och sina insatser inom de olika områdena. Utvärdering görs sedan i samband med kvalitetsredovisningen.

I stort sett alla stadens för- och grundskolor har utarbetat strategier mot mobbning och kränkningar; i förskolan med ”den goda kamraten”, i grundskolan oftast i form av föräldrasamarbete i värdegrundsfrågor. Alla gymnasieskolor i egen regi har formulerat handlingsplaner mot mobbning, rasism och annan kränkande behandling. Att omedelbart reagera vid tendenser till mobbning är ett åtagande i majoriteten av skolornas kvalitetsgarantier. Förebyggande elevsociala insatser såsom antimobbningsteam och samarbete med Friends, kamratstödjare och teambuilding av social karaktär återfinns på flertalet skolor. Drygt hälften av gymnasierna uppger att de arbetar på en gemensam uppförandekod och förhållningssätt till överenskommelser och regler. Medvetenheten om vikten av värdegrundsarbete synes med andra ord vara väl implementerad.

I syfte att skapa likvärdighet och ytterligare stödja skolorna i arbetet mot mobbning och annan kränkande behandling har förvaltningen tagit initiativet till utarbetandet av ett särskilt stödmaterial. Detta stödmaterial skall omfatta en genomgång av styrdokumentet samt ge råd om dokumentationen av mobbning och annan kränkande behandling. Likvärdigheten som det färdiga dokumentet syftar till torde, tillsammans med styrdokumentet, bidra till en god beredskap mot ev. skärpt skadeståndsansvar för landets kommuner.

Utbildningsförvaltningen gör bedömningen att såväl nationella som lokala styrdokument tydligt ger skolan i uppdrag att aktivt verka mot mobbning och annan kränkande behandling. Skollag, läroplaner, Skolverkets råd och anvisningar tillsammans med stadens skolplan och den nyligen antagna strategin för elevhälsa torde med tillägg av det stödmaterial som förvaltningen påbörjat arbetet med vara ett tillräckligt underlag för skolan i dess arbete med värdegrunden.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 14 april 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret uppfattning är att mobbning och annan kränkande behandling inte kan accepteras och om det förekommer måste det genast uppmärksammas och åtgärdas. Skolan ska erbjuda trygghet och ge möjlighet till en god social gemenskap för alla. Ingen ska vara rädd för att gå till skolan.

Som helhet gör stadsledningskontoret den bedömningen att nämnderna på ett systematiskt och ambitiöst sätt arbetar för att förhindra att mobbning eller annan kränkande behandling sker på skolorna. Det är viktigt att nämnderna fortsätter att aktivt

arbeta med detta för att tillse att alla elever ska känna trygghet och glädje att gå till skolan.

Författarna till motionerna och skrivelsen anser inte att det finns några stadsövergripande handlingsplaner eller policydokument mot mobbning och annan kränkande behandling.

Kommunfullmäktige beslutade den 20 september 2004 om ny Skolplan för Stockholms stad och Strategi för elevhälsa i Stockholms stad. Stadsledningskontoret anser att dessa styrdokument väl tillgodoser stadens behov av styrning på det aktuella området. Dokumenten skall vara styrande och vägledande för utvecklingen av verksamheten. Kontoret anser vidare att vilka åtgärder och insatser som behöver användas bäst hanteras på lokal nivå, dvs. av skolan. En detaljreglerande policy skulle inte bättre nå målet. Förutom ovan nämnda styrdokument regleras skolornas skyldighet att motverka mobbning och annan kränkande behandling i flera lagar och förordningar som t.ex. skollagen, läroplanen och arbetsmiljölagen. Likaså har Skolverket utarbetat ett omfattande stödmaterial för skolorna i det konkreta arbetet mot mobbning.

Av stadens kvalitetsredovisningar för 2004 framgår att skolorna är väl medvetna om att mobbning och annan kränkande särbehandling förekommer och arbetar aktivt med insatser och förebyggande arbete. Ett arbetssätt som nämnderna fortsatt att utveckla under året är värdegrundsarbetet. Det sker på ett systematiskt och regelbundet utifrån normer och värden. Syftet är att alla tillsammans är medvetna och överens om förhållningssätt och attityder. I detta arbete är viktigt att alla inblandade - personal, elever och föräldrar - är involverade.

Skolorna är alltså väl medvetna om att mobbning eller annan kränkande särbehandling inte ska tolereras och arbetar utifrån sina förutsättningar med insatser för att förhindra detta. I stort sett alla grundskolor i staden har utarbetat strategier. Alla berörda nämnder redovisar i sina kvalitetsredovisningar insatser och åtgärder för att förhindra mobbning. Exempel är att skolorna har handlingsplaner mot mobbning, anti-mobbningsgrupper och kamratstödjare.

Hemställan från Hägerstens stadsdelsnämnd har inte remitterats med hänvisning till att motion 2005:3 och 2005:6 samt skrivelse av Jan Björklund och Lotta Edholm (båda fp) med liknande innehåll remitterats strax innan hemställan inkom.

RESERVATIONER M M

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Ulf Segander m.fl. (m), Anna Eklund m.fl. (fp) och Ewa Samuelsson (kd), enligt följande.

Vi föreslår att Skarpnäcks stadsdelsnämnd bifaller motionerna från Nina Ekelund och Fredrik Wallén (kd) respektive Mikael Söderlund (m) i sin helhet, samt därutöver anför:

I motionerna lämnas ett antal förtjänstfulla förslag på hur mobbning och annan kränkande behandling i Stockholms skolor ska undvikas och motarbetas. Motionerna bör därför i sin helhet bifallas.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Mikael Nordstedt (kd), Jan Jönsson (fp), Bibbi Lagerqvist (m), enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta

1. Att avslå förvaltningens svar på remiss
2. Att som svar på remiss anför följande

Skolan har som uppgift att förmedla och hos elever förankra de grundläggande värdena som vårt samhälle vilar på. Det är därför viktigt att man har en gemensam strategi i kampen mot mobbing och inför en antimobbingpolicy som ger skolorna verktyg att arbeta efter. Trygga skolor skapas om personal, elever och föräldrar har en gemensam värdegrund och tydliga regler att följa.

Det är viktigt att skolans personal känner att man har ett tydligt mandat även från stadens politiska ledning. Vi ser därför det som angeläget att återinföra en antimobbingpolicy.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Jari Vissshed m.fl. (s), Mats G Nilsson m.fl. (m), Didar Samaletdin m.fl. (fp), Birgitta Waller (mp), Reijo Kittilä (v) och Andrew Netzell (kd), enligt följande.

I utarbetandet av en policy mot mobbning och annan kränkande behandling är det viktigt att man inte i alltför hög grad fokuserar på "sparkarna och slagen". Det kan upplevas värre att inte bli behandlad alls. Utanförskapet – att inte få vara med – bör uppmärksammas i policyn. Kamratstödande processer, hur alla får vara med, bör ingå och utvecklas i policyn.

Särskilt uttalande gjordes av Mats G Nilsson m.fl. (m) och Andrew Netzell (kd), enligt följande.

Stadens revisorer har under många år pekat på behovet av en för staden gemensam policy för skolornas arbete mot alla former av kränkande behandling, eftersom de nuvarande Skolplanen och Strategin för elevhälsa inte tillgodoser de krav som kan ställas på en sådan policy. En sådan policy utarbetades av den borgerliga majoriteten, men avslogs av socialdemokraterna efter valet.

Mot bakgrund av revisorernas rapport bör utbildningsförvaltningen utarbeta ett handlingsprogram för trygghet och studiero i Stockholms skolor.

Särskilt uttalande gjordes av Didar Samaletdin m.fl. (fp), enligt följande.

Vi delar förvaltningens uppfattning att en gemensam policy mot mobbning är önskvärd, särskilt mot bakgrund av avsaknaden av sådan i nuvarande skolplan. De styrdokument som finns och de åtgärder som har vidtagits är inte på långt när tillräckliga. Mobbning är alltså ett stort problem. Mikael Söderlunds motion visar mycket konkret på hur ett sådant policydokument kan utformas. Även folkpartiets och kristdemokraternas motionerna ringar klart in de områden som bör ingå i ett policydokument. Det är därför av största betydelse att de tre motionerna bifalles.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Jan Björklund m fl (fp), Mikael Söderlund m fl (m) och Nina Ekelund (kd), enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta

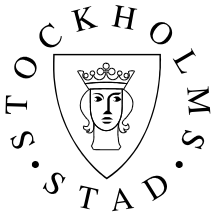
1. att avslå förvaltningens förslag till beslut
2. att tillstyrka motion 2005:6 och 2005:3,
3. att bifalla skrivelsen om att mobbning är oacceptabelt, samt
4. att därutöver anföra följande:

Stadens revisorer har under många år pekat på behovet av en för staden gemensam policy för skolornas arbete mot alla former av kränkande behandling, eftersom de nuvarande Skolplanen och *Strategin för elevhälsa* inte tillgodoser de krav som kan ställas på en sådan policy. En sådan policy utarbetades av den borgerliga majoriteten, men avslogs av socialdemokraterna efter valet.

Det är oacceptabelt att inte lyssna på revisorernas kritik och utarbeta en stadsövergripande policy mot kränkande behandling. Tusentals barn mobbas i Stockholms skolor varje år samtidigt som vi vet att mobbning och annan kränkande behandling kan bekämpas mer effektivt än vad som sker idag. Men då räcker det inte att som socialdemokraterna nöja sig med otydliga formuleringar i skolplanen.

I våra grannländer Norge och Island har de borgerliga regeringarna startat forskningsbaserade åtgärdsprogram som på kort tid minskat mobbningen med upp till 50 procent. I vår grannkommun Sollentuna pågår nu ett ambitiöst arbete med att genom liknande metoder främja trygghet och arbetsro i skolan. Stockholm borde följa deras exempel och inte som socialdemokraterna nöjer sig med vackra ord och otydliga planer.

Mot bakgrund av revisorernas rapport bör utbildningsförvaltningen utarbeta ett handlingsprogram för trygghet och studiero i Stockholms skolor i enlighet med intentionerna i motion 2005:6.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2005:3

2005:3

Motion av Mikael Söderlund (m) om åtgärder för att motverka mobbning och annan kränkande behandling

Mobbning handlar om barns grundläggande rättigheter. Rätten att få vara sig själv. Rätten att få respekt för sin person och sina känslor. Det handlar om individens rätt att välja sin väg i livet, sitt sätt att vara och sitt sätt att tänka. Det är fråga om barns rätt att få vara i fred.

Ofta handlar mobbning om att en grupp, ett kollektiv, ger sig på en ensam individ. Om att en stark leder ett angrepp på en svag. Om ett missbruk av styrka och om otillräckliga insatser från vuxna. Mobbning handlar inte om att barn ibland gruffas eller retar varandra. Det är inte någonting oskyldigt eller något som ”bara händer” mellan barn. Det handlar om medvetna kränkningar, om att barn löpande och systematiskt misshandlas fysiskt eller psykiskt. Det rör sig om att barn får lära sig att de inte duger, inte hör hemma i gemenskapen och att de saknar värde.

Mobbning är en tragedi och ett av de största hälsoproblemen för barn och ungdomar. Internationell forskning har visat att mellan 9 och 10 procent av barnen är utsatta för mobbning. Översatt till en stad av Stockholms storlek innebär det att tusentals barn kränks, mer eller mindre regelbundet, i eller på väg till skolan. Dessutom påverkas föräldrar, syskon och andra anhöriga svårt när barnen far illa. Mobbningen förstör många barns möjligheter att tillgodogöra sig sin utbildning, gör dem olyckliga och sätter inte sällan djupa spår i själen för hela livet.

Även de som mobbar är offer för företeelsen mobbning. Studier visar att aggressiva mobbare är mer benägna till kriminalitet och alkoholmissbruk. Stöldar och vandalisering börjar vid förhållandevis tidig ålder. Modern forskning har också visat att när mobbarna nått 24 års ålder har 60 procent av

dem dömts för minst en kriminell handling. Som unga vuxna har mobbarna fyra gånger så hög kriminalitet som icke-mobbare.

Förekomsten av mobbning är på många sätt ett misslyckande för vuxenvärlden. Inte minst handlar det om det arbetsklimat som finns i våra skolor. Det handlar om att skapa ett klimat som präglas av ömsesidig respekt, lugn och arbetsro. Den mest kända uppgiften om ordning och reda i svenska klassrum finns i OECD:s PISA-undersökning. Undersökningen genomförs var tredje år, den senaste undersökningen presenterades i december 2001. Där hamnade Sverige på 26 plats av 31 på listan över ordning i klassrummet. Det är inte acceptabelt.

Trots den bristande ordning och reda som alltför ofta präglar den svenska skolan har regeringen inte vidtagit några kraftfulla åtgärder för att motverka detta. Däremot har regeringarna i våra nordiska grannländer Norge och Island agerat för att främja elevernas rätt till en trygg skolgång genom att arbeta med program som haft påvisbar effekt. Redan efter endast ett års arbete har mobbningen i de isländska grundskolor som deltar i åtgärdsprogrammet minskat med 35 %.

Samtidigt som arbetsron i svenska skolor i allmänhet verkar vara sämre än i jämförbara länder, så finns det skolor och kommuner runt om i Sverige som arbetar effektivt för att förbättra elevernas arbetssituation och bekämpa mobbning eller annan kränkande behandling. Inte minst i Sollentuna kommun pågår ett löftesrikt och gediget arbete för att främja trygghet och studiero i skolan. Sollentunas modell bygger framförallt på åtgärder som modern forskning visat kan medverka till att kraftigt reducera mobbningen.

Stockholm borde följa Sollentunas och andras exempel. Jag föreslår därför att staden utarbetar en handlingsplan för trygghet och studiero i Stockholms skolor.

Stadens handlingsplan

En stadsövergripande handlingsplan bör utformas i samråd med föräldrar, elever, lärare och skolläning. Handlingsplanen bör omfatta följande områden:

1) Nolltolerans mot mobbning och kränkande behandling

Nolltoleransen definieras som att *varje incident av mobbning eller kränkande behandling skall resultera i en reaktion från de vuxna i skolan. Reaktionen skall följa skolans åtgärdsplan med stegvis upptrappade åtgärder.* Skolläningen skall även utan dröjsmål göra polisanmälan om misstänkta brott, som begås inom skolans område under skoltid.

2) Åtgärdstrappa

På varje skola skall finnas ett dokument som beskriver hur skolan hanterar eventuella överträdelser av skolans och kommunens policy, en s.k. *åtgärdstrappa*. Denna åtgärdstrappa skall vara väl känd av föräldrar och elever.

3) Schemalagda diskussioner med alla barn/ elever om värdegrunden skall regelbundet äga rum i förskola, skola och gymnasium.

Värdegrundsarbetet skall ha sin grund i läroplaner och kursplaner skall finnas för alla årskurser. I de årliga kvalitetsredovisningarna skall skolorna redovisa det genomförda arbetet.

4) Drogeförbud skall gälla samtliga som vistas på skolans område.

Skolan skall informera föräldrarna vid varje överträdelse. Skolsköterskan skall erbjuda "hälsosamtal" vid varje nyupptäckt rökare eller alkoholanvändare. Efter inhämtande av tillstånd från vårdnadshavare skall drogtest snarast, helst samma dag, utföras vid misstanke om att en elev använder narkotika. Vid misstanke om narkotikamissbruk skall anmälan ske till socialtjänsten. Om misstanke finns att en elev över femton år är narkotikapåverkad skall polis tillkallas direkt. Alla skolor skall ha dessutom ha tobaksavvänjningsprogram för personal och elever.

5) Mobiltelefoner skall vara avstängda under lektionstid. Mobiltelefoner och/ eller kameror får ej förekomma i skolans omklädningsrum.

Vid överträdelse omhändertas mobilen och/ eller kameran under resten dagen och föräldrarna meddelas.

6) Obehöriga får inte vistas på skolorna under skoltid utan rektors tillstånd.

Skolornas egna handlingsplaner

Varje skola får i uppdrag att

1) Kontinuerligt informera och förklara för föräldrar och elever om innehållet i stadens policy.

2) Utarbeta en plan mot mobbning och kränkande behandling, med stegvis upptrappade åtgärder. Planen skall baseras på vedertagen forskning på området eftersom hemmasnickrade program alltför ofta visat sig vara verkningslösa eller i vissa fall till och med medverkat till att förvärra problemen.

3) Utarbeta en plan för överlämnande mellan familjedaghem, förskola, skola och årskurser. Vid överlämnandet skall det ingå en dokumenterad utvecklingsplan för varje elev.

4) Ta fram en plan för att förebygga droger, alkohol och tobak

Skolornas handlingsplaner skall samlas i ett dokument som årligen utvärderas och följs upp på respektive skola. Förebyggande arbete skall ingå i varje plan. Planerna skall vara väl förankrade bland elever och föräldrar.

Utvärdering

En avgörande framgångsfaktor är att stadens och skolornas handlingsprogram utvärderas och uppdateras. Om så inte sker riskerar programmet att i likhet med många andra policies och program bli ytterligare en hyllvärmare. Stadens handlingsplan för trygghet och studiero skall därför årligen utvärderas av utbildningsnämnden. Nämnden ska också årligen följa upp resultatet av programmet genom t ex brukarundersökningar i skolorna.

Förslag till åtgärdstrappa

Utöver forskningsbaserade åtgärdsprogram är det viktigt att skolorna ges information om vilka åtgärder de redan idag kan vidta för att motverka kränkningar och en stökig skolmiljö. Varje överträdelse skall leda till någon form av åtgärd från skolans sida. Bland åtgärderna för ”om en elev uppträder olämpligt”, skall varje skola använda en åtgärdstrappa. Förslag till *möjliga åtgärder* i en åtgärdstrappa återges nedan. Mellan dessa ”trappsteg” kan finnas flera alternativa åtgärder som varje skola själva formulerar.

<i>Grundskola</i>	<i>Gymnasieskola</i>
Läraren får <u>visa ut en elev</u> från undervisningslokalen för högst återstoden av pågående undervisningspass eller låta eleven under uppsikt stanna i skolan högst en timme efter skoldagens slut.	Läraren får <u>visa ut en elev</u> från undervisningslokalen för högst återstoden av pågående undervisningspass
Om en elev <u>uppträder olämpligt</u> eller gör sig skyldig till en mindre förseelse, skall läraren uppmana eleven att ändra sitt uppförande.	Om en elev <u>uppträder olämpligt</u> eller gör sig skyldig till en mindre förseelse, skall läraren uppmana eleven att ändra sitt uppförande.

Om detta inte hjälper skall läraren <u>kontakta elevens vårdnadshavare</u> .	Om detta inte hjälper skall <u>rektor</u> utreda orsaken till beteendet. Rektor får därvid tilldela eleven en <u>skriftlig varning</u> . Detta skall anmälas till elevens vårdnadshavare, om inte eleven fyllt 18 år
Om ovanstående åtgärder inte hjälper skall skolan efter en beslutande <u>elevvårdskonferens</u> anmäla saken till elevens vårdnadshavare och tillsammans med denne försöka få eleven att bättra sig. Därefter, om en lösning inte nåtts, skall skolan <u>anmäla</u> saken till utbildningsnämnden som beslutar om vidare åtgärder. En sådan åtgärd kan vara att eleven, om det är fråga om att eleven mobbar andra elever, flyttas till en annan skola.	Om ovanstående åtgärder inte hjälper får utbildningsnämnden besluta att eleven skall <u>stängas av</u> från undervisningen helt eller delvis <u>under högst två veckor</u> av terminen eller förvisas från gymnasieskolan under högst tre terminer
Skolan får <u>beslagta mobiltelefon och kamera</u> som används i skolan i strid mot kommunens policy. Beslagtagen egendom återlämnas efter skoldagens slut.	Skolan får <u>beslagta mobiltelefon och kamera</u> som används i skolan i strid mot kommunens policy. Beslagtagen egendom återlämnas efter skoldagens slut.
Vid misstanke om att en elev använder <u>droger</u> , får skolan efter inhämtande av <u>tillstånd från elevens vårdnadshavare</u> , göra en <u>drogtest</u> . Vid positivt utfall skall <u>anmälan</u> göras till ansvarig social myndighet.	Vid misstanke om att en elev använder <u>droger</u> , får skolan efter inhämtande av <u>tillstånd från elevens vårdnadshavare</u> , göra en <u>drogtest</u> . Vid positivt utfall skall <u>anmälan</u> göras till ansvarig social myndighet. Detta gäller elever som inte fyllt 18 år.

Brott ska beivras

Var fjärde niondeklassare har någon gång blivit utsatt för våld. Hälften av dessa hade utsatts för våld i skolan eller på skolgården, enligt en BRÅ-undersökning. Bakom det som kallas mobbning finns ofta brott som utanför

skolans väggar kallas för misshandel, olaga hot eller förtal. Brott ska beivras. Inte minst viktigt är det att våra barn och unga märker att lagöverträdelser beivras även i skolan värld. Alla brott som kommer till skolans kännedom skall anmälas av skolledningen om dessa ägt rum inom skolans område under skoltid (avvägning skall dock göras när det gäller brott av mindre allvarlig karaktär och inblandade parter är under 12 år). Men varje överträdelse skall leda till någon form av åtgärd och föräldrar skall alltid informeras.

Nedan redovisas en genomgång av brottsliga handlingar som kan inträffa i skolan och det lagrum som reglerar detta:

<i>Handling</i>	<i>Lagrum</i>
Misshandel (t.ex. avsiktliga örfilar och knytnävsslag)	3 kap. 5 och 6 §§ brottsbalken
Vållande till kroppsskada eller sjukdom (av grov oaktsamhet orsaka skada)	3 kap. 8 § brottsbalken
Framkallande av fara för annan (av grov oaktsamhet utsätta annan för livsfara eller fara för svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom)	3 kap. 9 § brottsbalken
Olaga tvång (genom våld eller genom hot tvinga annan att göra, tåla eller underlåta något)	4 kap. 4 § brottsbalken
Olaga hot (allvarligt hota någon i syfte att framkalla allvarlig rädsla)	4 kap. 5 § brottsbalken
Ofredande (handgripligen eller på annat sätt antasta någon)	4 kap. 7 § brottsbalken
Förtal (utpeka någon som brottslig eller klandervärd) <i>Får endast åtalas av målsäganden</i>	5 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken
Förolämpning (smäda eller beskylla annan) <i>Får endast åtalas av målsäganden</i>	5 kap. 3 § brottsbalken
Våldtäkt och sexuellt tvång (genom våld eller hot tvinga annan till samlag eller annan sexuell handling)	6 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken
Sexuellt ofredande (sexuellt beröra barn under 15 år ”tafsa”)	6 kap. 7 § brottsbalken
Stöld och rån	8 kap. 1, 4 och 5 §§ brottsbalken
Skadegörelse och åverkan (t.ex. allvarligare klotter och fönsterkrossning)	11 kap. 1-3 §§ brottsbalken

Våld eller hot mot tjänsteman (t.ex. mot lärare)	17 kap. 1 § brottsbalken
Narkotikabrott eller vårdslöshet med narkotika (överlåta, anskaffa, sälja, inneha, bruka eller ta annan befattning med narkotika)	1-3 §§ narkotikastrafflagen
Olovlig försäljning av alkoholdrycker (langning)	10 kap. 3 § alkohollagen

Stöd till skolorna

För att hjälpa skolorna i arbetet med att motarbeta mobbning och annan kränkande behandling bör staden erbjuda stöd: Utbildningsnämnden för därför:

- Bilda nätverk för diskussioner, erfarenhetsutbyte och studiebesök.
- Skapa idébanker med förslag till förbättringar av det lokala arbetet för en god psykosocial miljö, arbetsmiljö och studiero. Genom att använda exempelvis Internet kan allt material som rör handlingsplanen för trygghet och studiero samlas, med basfakta, praktiska exempel och olika rättsfall.
- Fortbilda elever, personal och föräldrar med temaarbeten, föreläsningar, seminarier. Fortbildningen bör relateras till handlingsplanen för trygghet och studiero, exempelvis utbildning om värdegrundsarbete, hur man hanterar mobbning och kränkande behandling, hur man hanterar drogproblem i skolan.

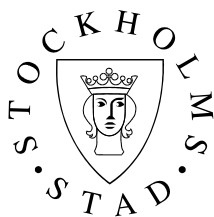
Det går att motarbeta mobbning och annan kränkande behandling. Det handlar om vad vi vuxna vill och vågar göra.

Med anledning av ovanstående yrkar vi att kommunfullmäktige beslutar

- att ge utbildningsnämnden i uppdrag att utarbeta ett handlingsprogram för trygghet och studiero i Stockholms skolor i enlighet med intentionerna och förslagen i denna motion.

Stockholm den 7 februari 2005

Mikael Söderlund

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2005:6

2005:6

Motion av Nina Ekelund och Fredrik Wallén (båda kd) om införande av en antimobbningspolicy

Stockholms stads revisionskontor har i rapporten "Mobbing och annan kränkande behandling i Stockholms skolor" jämfört resultat från elevenkäter år 2000 samt 2004. En slutsats är att i nästan alla skolor finns ett antal elever som ofta känner sig otrygga, utanför och/eller mobbade. Resultaten är oroväckande:

- 5-10 % av eleverna känner sig otrygga i skolan
- ca 2-3 % av eleverna blir mobbade i skolan
- 20 % av eleverna, i nionde klass, upplever att de inte har någon vuxen att vända sig till om de blir illa behandlade eller mobbade
- många elever svarar att vuxna i skolan inte märker om elever behandlar varandra illa

Revisionskontoret anser att den senast antagna Skolplanen respektive Strategin för elevhälsa inte tillgodoser de behov som rör dessa frågor utan att det behövs en policy i dessa frågor. I revisionsrapporten skriver de att "trots att frågor om mobbing och annan kränkande behandling varit mycket debatterade under senare år, verkar det således inte ha blivit vanligare att man tar upp och pratar om dessa saker i skolan."

Det är därför oroväckande att majoriteten (s,v och mp) har avskaffat stadens antimobbningspolicy (Policy för Stockholms skolors arbete mot mobbing och annan kränkande behandling) vilket gör att skolorna i Stockholm saknar stöd och tydliga verktyg i kampen mot mobbningen.

En förutsättning för att en elev ska lära sig olika ämnen, utvecklas som individ samt att må bra och trivas i skolan är att skolan erbjuder en trygg och trivsamt miljö. Ingen ska behöva vara rädd för att gå till skolan. En trygg skola kan skapas om personal, elever och föräldrar tillsammans har en gemensam

värdegrund och tydliga regler. De vuxnas agerande är avgörande för ett systematiskt och fungerande antimobbningsarbete på en skola.

Mobbning, rasism, kränkande språkbruk, sexuella trakasserier, våld och hot hör inte hemma i en trygg och trivsamt skola.

Skolan har ett demokratiuppdrag och det är viktigt att skolan och rektor ser sitt ansvar för att utveckla dagens elever till demokrater:

”Skolan har en viktig uppgift när det gäller att förmedla och hos eleverna förankra de grundläggande värden som vårt samhällsliv vilar på. Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan skall gestalta och förmedla. I överenskommelse med den etik som förvaltas av kristen tradition och västerländsk humanism sker detta genom individens fostran till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande.” (Lpo 94, Lpf 94)

För att kampen mot mobbning ska tas på allvar och Stockholms stads ambitioner och nolltolerans mot mobbing ska tydliggöras måste en antimobbningspolicy för Stockholms skolor snarast införas.

Med anledning av ovanstående föreslår vi kommunfullmäktige att besluta att ge berörda förvaltningar ges i uppdrag att återkomma med förslag hur en antimobbningspolicy ska se ut.

Stockholm den 7 februari 2005

Nina Ekelund

Fredrik Wallén

2005-02-02

Till kommunstyrelsen

Mobbning är oacceptabelt – inför en policy mot mobbning och annan kränkande behandling

Många elever utsätts varje dag för mobbning och annan kränkande behandling i Stockholms skolor. Mellan fem och tio procent av eleverna känner sig otrygga i skolan och andelen som ofta eller ibland är rädda för att gå till skolan är stor. Det visar en rapport som Revisionskontoret i Stockholms stad publicerar i dag.

Ingen ska behöva vara rädd för att gå till skolan. Alla instanser inom skolväsendet, från lärare och föräldrar till ansvariga politiker, måste tydligt visa att mobbning och trakasserier aldrig kommer att accepteras. En av skolpolitikernas viktigaste uppgifter är att ge lärare och rektorer de sanktionsmöjligheter som krävs för att möjliggöra en trygg studiemiljö på våra skolor.

Revisorerna pekar särskilt på det finns ett stort behov av en för staden gemensam policy för skolornas arbete mot alla former av kränkande behandling, eftersom "*den senast antagna Skolplanen respektive Strategin för elevhälsa inte tillgodoser de krav som kan ställas på en för staden gemensam policy i dessa frågor*". På initiativ av folkpartiet överlämnade utbildningsnämnden i maj 2002 ett förslag på en sådan policy till stadsdelningskontoret. I policyn fastslogs bland annat att skolan har ett ansvar för att garantera alla elever en trygg skolgång, vilket innebär att mobbare som sista utväg ska kunna flyttas och att brott i skolan alltid ska polisanmälas. Tyvärr valde socialdemokraterna att avslå policyn trots att samtliga remissvar var positiva. Det är särskilt anmärkningsvärt att skolborgarrådet Erik Nilsson då hävdade att policyns intentioner redan var tillgodosedda i den nya skolplanen och den nya strategin för elevhälsa.

Socialdemokraternas flathet mot mobbning är häpnadsväckande. Kommunstyrelsen måste ta revisorernas rapport på allvar och genast införa en policy mot mobbning och annan kränkande behandling.

Jan Björklund (fp)

Lotta Edholm (fp)